T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/476
KARAR NO : 2021/460
KARAR TR : 20/09/2021

ÖZET: Yolcu treninin raydan çıkarak devrilmesi ile neticelenen kazada yakınları vefat eden davacıların maddi ve manevi tazminat istemiyle açtıkları davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1- F.S. 2- N.S. 3- R.S.
Vekili : Av. E.M.
Davalılar : 1- TCDD Genel Müdürlüğü 2- TCDD Taşımacılık A.Ş
Vekili : Av. Z.K. Av. E.D.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, Uzunköprü- Halkalı seferini yapan 12703 sefer sayılı yolcu treninin 08/07/2018 tarihinde Tekirdağ ili, Çorlu ilçesi, Sarılar Mahallesinde devrilmesi ile neticelenen kazada TCDD Genel Müdürlüğünün demiryolu altyapı hizmeti sunma görevini tamamen ihmal ettiğinden, TCDD Taşımacılık A.Ş'nin de yolcuların emniyetinden ve kaliteli bir yolculuk yapmasını sağlaması gerektiğinden bahisle, davacılar lehine toplam 522.000 TL tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Çorlu 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, E.2019/299, K.2019/51 sayılı dosyada 03/04/2019 tarihinde,** *"6100 sayılı HMK'nın 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle davanın usulden reddine"* karar vermiş, kararın istinaf edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmıştır. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Davalı taraf olan TCDD Genel Müdürlüğü ve TCDD Taşımacılık AŞ birer kamu tüzel kişisidir. Bilindiği üzere Türkiye Cumhuriyet Devlet Demiryolları ikiye ayrılmış olup TCDD Genel Müdürlüğü demiryolu altyapısını yönetmeye devam ederken TCDD Taşımacılık ise Türkiye'deki yolcu ve yük demiryolu taşımacılığından sorumludur. Her iki kurumun eylem ve işlemleri tekel ve kamusal nitelikte olup kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. İstemin ileri sürülüş ve olayın gerçekleşme biçimine göre davanın anılan davalıya yöneltilmesinin nedeni de davalı idarenin hizmet kusurundan doğan zararın ödetilmesi istemidir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesi gereğince bu tür istemlerin tam yargı davası olarak idari yargı yerinde açılacak davada ileri sürülmesi gerekir.

...Karayolları Trafik Kanununun 110. maddesi "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır" şeklinde düzenlenmiştir. Bu yasa hükmüne göre bir tren kazası nedeniyle tazminat istemli davanın adli yargıda görülebilmesi için kazanın hemzemin geçitte meydana gelmesi ve tren-trafik kazası şeklinde cereyan etmesi gerekmektedir. Dava konusu tren kazası, hemzemin geçitte gerçekleşmediği gibi kaza tren-trafik kazası niteliğinde olmayıp başlı başına bir tren kazasıdır. Kazanın nedeni, dava dilekçesinde tren raylarındaki bozulma, yapımında veya bakımında eksiklik olarak belirtildiğinden eldeki davanın idarenin hizmet kusuruna dayalı olarak açıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dava konusu tren kazasında KTK'nın 110. maddesinin uygulanması ve adli yargıda uyuşmazlığın çözümlenmesi mümkün görülmemiştir."

3. Davacılar vekili, benzer yöndeki taleple bu kez idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4 . **Tekirdağ 1. İdare Mahkemesi E.2019/779, K.2019/740 sayılı dosyada 28/06/2019 tarihinde,** *"2577 sayılı Kanun'un 14/3-a ve 15/1 -a maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine"* karar vermiş, bu kararın da istinaf ve temyiz aşamalarının tamamlanmasıyla kesinleştiği anlaşılmıştır. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlıkta; davacıların tazminini talep ettiği zararların Uzunköprü - Halkalı seferini yapan

12703 sefer sayılı yolcu treni içerisinde yolcu olarak bulunan yakınları H.S. ve O.A.S.'in vefat etmesi nedeniyle meydana geldiği anlaşılmakta olup; davacıların trende yolcu olarak bulunan yakınlarının vefat: nedeniyle uğradığı zararın tazminine ilişkin davada, olayın iki özel hukuk kişisi arasında imzalanan bir taşıma sözleşmesinin gereği gibi ifa edilip edilmediği noktasından hareketle incelenmesi gerekliğinden, yolcunun uğradığı zarardan dolayı taşıyıcının tazmin sorumluluğunun saptanmasına ilişkin olan davanın, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 27.03.2000 tarihli, E:2000/6, K:2000/5; 12.06.2000 tarihli, E:2000/25, K:2000/27 ve 11 04 2015 tarihli, E:2016/97, K:2016/192 sayılı kararları da bu yöndedir."

III. İLGİLİ HUKUK

5. 04/06/2016 tarihli ve 29732 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü (TCDD) Ana Statüsü'nün*"Amaç ve Kapsam"* başlıklı 1. maddesinde, *"Bu Ana Statünün amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü adı altında teşkil olunan iktisadi devlet teşekkülünün hukuki statüsünü, faaliyet alanını ve görevlerini, organlarını ve teşkilat yapısını, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri, tasfiye, denetim, mali ve personele ilişkin hükümler ile malvarlığı ve ilgili diğer hususları düzenlemektir"* hükmüne yer verilmek sureti ile, TCDD'nin kamu iktisadi teşebbüsü olarak faaliyet göstereceği alanlar ve bu alanlara ilişkin oluşturulacak organlar ve teşkilat yapısının söz konusu ana statü ile belirleneceğinin düzenleme altında alınmıştır.

6. Aynı Statünün *"Hukuki Statü"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Ana Statü ile teşkil olunan TCDD; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür.

(2) TCDD; Kanun, KHK ve bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

(3) TCDD, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu Hükümlerine tabi değildir. 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 3/12/2010 tarihli 6085 sayılı Sayıştay Kanunu çerçevesinde Sayıştay denetimine tabidir.

(4) TCDD'nin merkezi Ankara'dadır. TCDD'nin merkezi YPK Kararı ile değiştirilebilir.

(5) TCDD'nin sermayesi 49.600.000.000,00-TL. olup, tamamı Devlete aittir. TCDD'nin sermayesi Bakanlığın teklifi üzerine YPK Kararı ile değiştirilebilir.

(6) TCDD'nin ilgili olduğu Bakanlık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığıdır."

7. Söz konusu Statünün *"Hüküm bulunmayan haller"* başlıklı 22. maddesinde de, *"Bu Ana Statüde hüküm bulunmayan hususlarda Kanun, KHK ve 6102 sayılı Kanun hükümleri uygulanır."* düzenlemesine yer verilmiştir.

8.6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun*"Taşıyıcının Sorumluluğu"* başlıklı 914. maddesindeki düzenleme şöyledir:

"(1)Taşıyıcı, yolcuları rahat bir yolculukla ve sağlıklı olarak gidecekleri yere ulaştırmakla, özellikle hava, ses, yer ve çevre kirliliğine meydan vermemek için gerekli düzeni kurmakla, gerekli diğer tüm önlemleri almak ve mevzuatta öngörülen kurallara uymakla yükümlüdür.

2) Taşıyıcı, yolcuların kazaya uğramalarından doğacak zararı tazmin eder. Yolcunun kaza sonucunda ölmesi hâlinde, onun yardımından yoksun kalanlar uğradıkları zararın tazminini taşıyıcıdan isteyebilirler. Ancak, taşıyıcı, kazanın kendisinin veya yardımcılarının en yüksek özeni göstermelerine rağmen, kaçınamayacakları ve sonuçlarını önleyemeyecekleri bir sebepten ileri geldiğini ispat ederse tazminattan kurtulur.

3) Taşıyıcı, bilette belirtilen yerin başka bir kişiye verilmesi, bilette gösterilen araç yerine onunla aynı düzeyde olmayan başka bir aracın sefere konulması, aracın belli saatten önce hareketi nedeniyle yolcunun yetişememesi, taşıma aracında durumun gerektirdiği ilk yardım malzemelerinin ve ilaçlarının bulundurulmaması veya bunlardan derhâl yararlanma imkânının sağlanmamış olması sebebiyle de, ikinci fıkraya göre sorumludur; herhangi bir zarar ispat edilmese bile taşıyıcı bilet parasının üç katını tazminat olarak öder.

4) Üçüncü fıkrada gösterilen hareketleri yapan araç şoförleri, araçları emri altında bulunduran kişiler ile araçları taşıma işinde kullanılanlar, şikâyet üzerine, kolluk görevlileri tarafından yüz Türk Lirasından binbeşyüz Türk Lirasına kadar idari para cezasıyla cezalandırılır."

9. Yine Aynı Kanun'un *"Ticari davalar, çekişmesiz yargı işleri ve delilleri"* başlıklı 4. maddesi ise şu şekildedir:

"(1) Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;

a) Bu Kanunda,

b) Türk Medenî Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde,

c) 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörülmüş bulunan 547 ilâ 554, havale hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde,

d) Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,

e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,

f) Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde, öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır. Ancak, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.

(2) Ticari davalarda da deliller ile bunların sunulması 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabidir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 20/09/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

11. Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

12. Dava, Uzunköprü - Halkalı seferini yapan 12703 sefer sayılı yolcu treninin 08/07/2018 tarihinde Tekirdağ ili, Çorlu ilçesi, Sarılar Mahallesinde raydan çıkarak devrilmesi ile neticelenen kazada yakınları vefat eden davacıların maddi ve manevi tazminat istemiyle açılmıştır.

13. Dosya kapsamı ve yukarıda yer verilen mevzuat çerçevesinde dava konusu olay incelendiğinde, davacının yakınlarının davaya konu kaza meydana geldiğinde, tren içerisinde yolcu olarak bulunduğu, dava konusu kazaya ilişkin olarak düzenlenen Çorlu Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/71 no'lu iddianamesi ve yargılaması devam eden Çorlu 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2019/60 Esas sayılı dosyası ile sabit olduğu tespit edilmiştir.

14. Buna göre, TCDD İşletmesi'nin, tekel kapsamında demiryolu taşımacılığı hizmetini yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumu ise de; Ana Statü ile, özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda dava konusu olayın niteliğini belirlemek gerekirse; davanın, davalı idarenin yürüttüğü iktisadi faaliyet çerçevesinde bir taşıma sözleşmesi ile kazaya karışan trende yolcu olarak bulunan davacının uğradığı zararın tazminine ilişkin olduğu, dolayısıyla olayın iki özel hukuk kişi arasında imzalanan bir taşıma sözleşmesinin, gereği gibi ifa edilip edilmediği noktasından hareketle incelenmesi ve görevli mahkemenin bu kapsamda belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

15. Hal böyle iken; özel hukuk hükümlerine tabi, iktisadi devlet teşekkülü statüsünde olan ve davacıların murisleri ile arasında, yürütülen taşıma faaliyeti kapsamında yapılmış taşıma sözleşmesi ilişkisi bulunan davalının, taşıma sırasında gerçekleşen kaza nedeni ile davacının uğradığı zararı giderme borcunun, özel hukuk hükümleri çerçevesinde adli yargı yerinde ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Çorlu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 03/04/2019 tarihli ve E.2019/299, K.2019/51 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Çorlu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 03/04/2019 tarihli ve E.2019/299, K.2019/51 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

20/09/2021 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Şükrü BOZER	Mehmet AKSU	Birol SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN